

DİJİTALLEŞMEYE DAYALI OLARAK GAZETECİLİK ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIKLARI MESLEK KAYGILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA¹

Hasan GÜLLÜPUNAR²

Lütfi TUNCA³

ÖZ

Araştırma Makalesi

Research Article

² Prof. Dr., Süleyman Demirel
Üniversitesi İletişim Fakültesi,
Isparta, Türkiye

E-Posta
gullupunar@gmail.com
ORCID
0000-0002-6479-6269

³Süleyman Demirel Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla
İlişkiler ve Tanıtım Anabilim
Dalı, Isparta, Türkiye

E-Posta
lutfitunca07@hotmail.com
ORCID
0000-0001-5051-637X

Başvuru Tarihi / Received
13.06.2022

Kabul Tarihi / Accepted
26.07.2022

İletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler iletişim sektörünü doğrudan etkilemektedir. İletişim sektöründe tanımlanan birçok meslek grubu iletişim teknolojilerinin sunduğu yeni imkânlarla dayalı olarak mesleki kural ve uygulamalar bakımından sürekli bir değişimle karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum hem mesleğin kendisini ve hem de meslekte istihdam edilecek insan kaynağını sürekli günceli yakalamaya zorlamaktadır. Dolayısıyla bu alanda çalışan insan kaynağı, hem mesleki gelecek hem de bireysel beceri ve yeterlilikler bakımından belirsizlikler yaşayabilmektedir. Bu durum mesleki belirsizliği ve buna bağlı olarak mesleki kaygı durumunu ortaya çıkarabilmektedir.

Bu çalışma gazetecilik bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin son dönemde mesleki olarak yoğun bir şekilde yaşanan dijitalleşme ve dijital dönüşüm süreçlerine bağlı olarak mesleki kaygı durumlarını ele almaktadır. Bu amaçla Süleyman Demirel Üniversitesi Gazetecilik Bölümünde okuyan 231 öğrencinin katılımıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin dijitalleşme ve dijital dönüşümle ilgili algıları tanımlanmış ve bu algıların öğrencilerin mesleki kaygıları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmada öğrencilerin dijitalleşmeyle ilgili algıları “dijital eğitim”, “mesleki değersizleşme”, “dijital beceri”, “erişim” ve “maliyet” olmak üzere beş ayrı faktör olarak tanımlanmıştır. Bu faktörlerin öğrencilerin gazetecilik mesleki kaygıları üzerindeki etkilerine bakıldığında ise genel olarak “mesleki değersizleşme”, “erişim” ve “maliyet” faktörlerinin araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki kaygılarında anlamlı ve pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.²

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Gazetecilik, Mesleki Kaygı

¹ Araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulunun 01.06.2021 Tarihindeki Bilimsel Çalışma Onayı ile yürütülmüştür.

A STUDY ON THE VOCATIONAL ANXIETY OF JOURNALISM STUDENTS BASED ON DIGITALIZATION

ABSTRACT

Developments in communication technologies directly affect the communication sector. Many occupational groups in the communication sector are faced with a constant change in terms of vocational rules and practices based on the new opportunities offered by communication technologies. This situation forces both the profession and the human resources to be employed in the occupation to stay up to date. Therefore, human individuals working in this field may face uncertainties in terms of both their professional future and individual skills and competencies. This situation can reveal professional uncertainty and, accordingly, professional anxiety. This study deals with the vocational anxiety of university students in the journalism department due to the digitalization and digital transformation processes that have been experienced intensely recently. For this purpose, a study was conducted with the participation of 231 students from the journalism department of Süleyman Demirep University. In the study, students' perceptions of digitalization and digital transformation were defined and the effects of these perceptions on students' vocational anxiety were investigated. In this context, students' perceptions of digitalization in the study were defined as five different factors: "digital education", "vocational depreciation", "digital skill", "access" and "cost". Considering the effects of these factors on students' journalism vocational anxiety; In general, "vocational depreciation", "access" and "cost" factors have a significant and positive effect on the vocational anxiety of the students participating in the research.

Keywords: Digitalization, Journalism, Vocational anxiety.

GİRİŞ

Dijitalleşme olgusu günümüzde birçok bilim alanının ilgilendiği temel konulardan biri haline gelmiştir. Dijitalleşmeye dayalı olarak birçok bilim alanındaki klasik kabuller bütünüyle değişmiş, değişmeye devam etmekte ve kendisine yeni bir alan açmaktadır. Dolayısıyla insanoğlunun ürettiği gerek teorik bilgide ve gerekse pratiğe dönük tecrübelerinde dijitalleşme olgusu çok önemli bir yere sahiptir. İletişimin en temel araçlarından biri olan dijital teknolojiler bir yandan iletişimi ve iletişim alanındaki mesleki pratikleri kolaylaştırırken bir taraftan da bu alanlarda büyük bir değişim yaratmaktadır.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “dijital” kelimesinin anlamı verilirken “sayısal” kelimesi kullanılmakta ve verilerin bir ekran vasıtasıyla elektronik olarak gösterilmesi “dijital” olarak tanımlanmaktadır (“Dijital”: 2022). Karagöz (2016: 72) ise dijitalleşmeyi “dijital dönüşüm” olarak adlandırmanın daha kapsamlı bir terim olacağını belirtmektedir. Dijital dönüşüm; insan yaşamını kolaylaştırmaya dayanan ve toplumun tüm kesimlerince benimsenecek düzeyde bir kültürün oluşmasını ifade

eden bir süreci tanımlamaktadır. Dolayısıyla dijitalleşme bir sürecin tanımlanması olarak ifade edilebilir.

Bu sürecin ilerleyişinde enformasyon ve iletişim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler temel bir aktör konumundadır. Özellikle internet ağının icadı ve ardından bilgisayarlar aracılığıyla bu ağa erişimin sağlanmasıyla başlayan süreç; bilgisayara erişimi her geçen gün artan birey sayısı, internetin iletişim sektöründeki kullanımının artması, ticari veya kamusal örgütlerin hedef kitleleriyle dolaysız bir şekilde iletişim kurabildikleri ortamların gelişmesi (Güllüpunar, 2010: 124) ve 1990'ların başında World Wide Web'in (WWW) ortaya çıkışıyla birlikte çoklu ortam uygulamalarının kullanıcılara sunulmasıyla bu platformların iş, eğlence ve ticari kullanımının altyapısının oluşturulmasıyla ilerleyişini sürdürmüştür. Medya tarihçileri metin tabanlı çevrimiçi enformasyonun grafik-tabanlı içeriğe dönüşmesiyle birlikte internetin yayılmasının daha hızlandığını ve bu süreçte de en önemli rolü internetin oynadığını belirtmektedirler (Başaran, 2014: 258).

Web 1.0. olarak adlandırılan birinci nesil internet 1990'lı yılların sonlarına doğru yaygınlaşmıştır. Web 1.0, genel olarak kullanıcılarının pasif olduğu monolog bir iletişim sürecidir. Tim Berners-Lee öncülüğünde tasarlanan ilk internet sitesi 6 Ağustos 1991'de kullanıma açılmıştır. İnternetin ilk yılları olan 1993 ortalarında Dünyada toplam 130 web sitesi bulunurken 1994 sonlarında bu sayı 12.000'e ulaşmıştır (Kutup, 2010: 34). Web 1.0, çoklu ortamın sunmuş olduğu ayrıcalıklardan yoksundur ve sadece metin tabanlı bir arayüz ile hizmet sağlamaktadır. İçerik sağlayıcının sunduğu bilgiler çerçevesinde yalın bir kullanıma sahip olan Web 1.0, herhangi bir tasarım becerisine ihtiyaç duyulmadığı, hızlı yüklenebildiği ve özel bir alan sağlayıcısı gerektirmediği için durağan web sayfaları olarak kabul edilmektedir (Birsen, 2013: 6).

Web 1.0 yerini 2000'li yıllardan itibaren Web 2.0'a bırakmaya başlamıştır (Özcan, 2015:59). Web 2.0 çevrimiçi bir platformdur. Ve aynı zamanda bilginin depolanmasını sağlamaktadır. Günümüzde oldukça fazla aktif kullanıcı yapısına sahip bir konumdadır. Web 2.0'da içerik üreticilerinin artması ve paylaşımında bulunmanın kolaylaşması bu mecradaki katılımın daha da yükselmesine neden olmaktadır. Katılımın artmasında kullanıcıların güncellemelerden haberdar edilmesi

ve çevrimiçi uygulamalarla kullanıcı ve içerik arasında bağlantı kurulabiliyor olması önemli bir etkidir (Genç, 2010: 482). Sosyal ağ siteleri, web tabanlı özgür ansiklopediler, iletişim araçları vb. çevrimiçi araçlarla etkileşim ve paylaşım gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bu çok yönlü iletişim zamanla gereksinim haline dönüşmeye başlamıştır (Kutup, 2010: 13). Bunun bir sonucu olarak Web 2.0 teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte yeni medya ve dijital mecralar toplum için önemli ayrıcalıklar sunmaya başlamıştır. Bunlar arasında okuyucunun fikirlerini ifade edebilme, paylaşımında bulunabilme, tüketici olmakla birlikte üretici bir rol alma ve küresel bir diyalog ağının oluşması sağlanmıştır (Tunca ve Çağlar, 2022: 606). Dijitalleşmeye dayalı olarak gelişen tüm bu olumlu etkiler medya alanında yeni ilgi odaklarının oluşmasına ve gelişen süreçlerin hem meslek pratisyenleri hem de okuyucular açısından yeni eğilimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yeni yönelimler bir taraftan medya alanında fırsatlar yaratırken bir taraftan da kuralsızlıkların, mesleki değerlerdeki tahribatın ve hem okuyucular hem de meslek pratisyenleri açısından belirsizliklerin artmasına neden olmuştur. Dolayısıyla mesleki gelenekler ve yaratılan yeni belirsizlikler bu alanda eğitim almayı tercih etmiş öğrencilerin mesleklerine dönük algılarında bir karışıklık yaratmaktadır. Bu bakımdan bu çalışma medya alanında yaşanan dijitalleşmeyle birlikte geleneksel değerlerin ve yeninin etkileriyle yetişen gazetecilik öğrencilerinin mesleklerinin geleceği açısından yaşadıkları kaygılar üzerine odaklanmaktadır.

1. Medyanın Dijitalleşmesi ve Mesleki Dönüşüm

İnternet teknolojisi ve bu teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte birçok meslek alanında olduğu gibi gazetecilik alanında da yoğun bir değişime neden olmaktadır. Dijital dönüşüm süreci içerisinde gazetecilik mesleği ve pratikleri yeniden biçimlenmekte ve yeni medya olarak tanımlanan bu sürece uyum sağlamaktadır (Ünal, 2020: 242). Bu süreçte haber sadece geleneksel araçlar olan gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi mecralardan aktarılmamaktadır. Bilgisayar, akıllı telefon, tablet, akıllı saatler ve hatta sanal gerçeklik gözlükleri gibi iletişim teknolojilerine uyumlu olarak üretilmekte ve bu yönüyle gazeteciliğin işleyişi bütünüyle değişmektedir (Çetinkuş ve Keleş, 2018: 183). Yeni medya olarak ifade edilen bu mecralarda yapılan gazetecilik pratiklerine internet gazeteciliği veya

haberciliği, dijital gazetecilik veya yayıncılık, çevrimiçi gazetecilik, sanal gazetecilik, multimedya gazetecilik, çevrimiçi gazetecilik, siber ve network gazetecilik gibi isimler verilmiştir (Narin, 2017: 25).

Bu dönüşüm iletişim literatüründe sayısallaşma veya yöndeşme olarak tanımlanmaktadır. Farklı iletişim platformlarının temel olarak benzer türde hizmetleri taşıyabilme özelliği olarak da ifade edilen (Yıldırım, 2013: 231) yöndeşme eğilimi, bilgisayar teknolojisindeki gelişmelerle birlikte medya endüstrisinde son yıllarda yeni iş yapma biçimlerinin, farklı istihdam yapılarının oluşmasına ve haber pratiklerinin tamamıyla değişmesine neden olmaktadır. Yöndeşme; televizyon, radyo ve basın gibi geleneksel medya araçları arasında var olan keskin çizgilerin belirsizleşmesini ifade etmektedir. İnternetin sahip olduğu yöndeşme özelliği gazeteciliğe yeni nitelikler kazandırmakta ve çevrimiçi ortamda yayınlanan gazeteler aynı kanal üzerinde grafik, ses, tablo, sabit görüntü, yazılı doküman ve hareketli görüntü verebilme imkanına sahip olmaktadır. Bununla birlikte farklı web sitelerine ya da aynı site içerisinde farklı sayfalara bağlantılar verilerek medya içeriğinin çeşitlenmesi sağlanmaktadır. Dolayısıyla çevrimiçi gazetelerin içeriğine özgü derinlik ve genişlik artmaktadır (Aktaş, 2013: 34-35). Bu bakımdan internetin yöndeşme özelliğine bağlı olarak gazetecilik teknikleri ve haber üretimi açısından avantajlar sağlanmış gibi görünmektedir. Ancak eşzamansızlık ve etkileşimin temel niteliklerinde meydana gelen değişim gazetecilerin habere ve haber kaynaklarına ulaşımından haberin okuyucuya sunumuna ve okur ile gazeteci arasındaki iletişime kadar pek çok konuyu değiştirmektedir. Çevrimiçi ortamda yayınlanan gazeteler, yöndeşme ilkesini kullanarak hem geleneksel yöntemlerle yayınlanan gazetelerin hem de dijital mecraların gerektirdiği nitelikleri bünyesinde barındırabilmektedir. Aynı zamanda haberin okuyucuya zenginleştirilmiş bir içerikle çok kısa bir zamanda ulaşması imkânı oluşmaktadır.

İnternetin etkileşim özelliği okuyucular ve gazeteciler arasında iki yönlü bir iletişimin geleneksel medyada olduğu gibi herhangi bir iletişim kurumuna ya da örgütlenmesine gerek kalmadan dolaysız bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktadır. Kullanıcılar çevrimiçi ortamda yayınlanan bir haberle ilgili olarak internet teknolojisinin sağladığı çeşitli uygulamalarla haberi yazan gazeteciye geribildirimde

bulunabilmektedirler. Bu durum aynı zamanda gazetecilerin okurlarıyla dolaysız iletişim kurmasını sağlayarak haber kaynaklarına daha hızlı ulaşabilmelerini, okurlarının beklenti ve isteklerini tespit ederek daha hızlı cevap verebilmelerini ve haberde yer alan gerçeklerle ilgili olarak yapılan hataları daha hızlı düzeltebilmelerini sağlamaktadır (Aktaş, 2013: 38).

İnternet teknolojisiyle yaşanan dijitalleşme ve internet gazeteciliği; mesleki uyum, değişen araç ve gereçler, haberin üretim koşulları, sunum biçimleri, gazeteciliğin ilkeleri ve meslek etiği gibi konuların yeniden şekillenmesine neden olmuştur (Ünal, 2020: 246). Dolayısıyla bu gelişmeler medya endüstrisinde yeni iş yapma biçimlerini ve farklı istihdam yapılarını ortaya çıkarmıştır. Wilkinson ve arkadaşlarına (2013: 46-49) göre dijital haber merkezlerinde yeni görevler ortaya çıkmıştır. Bu görevler hikâye oluşturma, haber akış yöneticisi, kullanıcıların oluşturduğu içeriklerin editörlüğü, dijital haklar yönetmeni, etkileşimli içerik tasarımcısı ve sosyal medya koordinatörüdür. Hikâye oluşturucular dijital ortamlarda haber çalışanlarına bilginin nasıl ele alınacağını ve hikâye akışının nasıl sağlanacağını aktarma görevini üstlenirler. Hikâye oluşturucular her mecra için en uygun olan hikâye biçiminin ve hikayelerin farklılaştırılmasının farkındadırlar. Haber akış yöneticileri; basılı gazete, yayın, dijital video kanalı, web tabanlı bir uygulama ve bir ya da daha fazla web sayfası için içerik üretimi yapılan haber merkezinde bireysel hikayeleri ve mecralar için en uygun hikâye öğelerini yönetirler. Diğer bir ifadeyle haber merkezlerinde farklı mecralar için hikayelerin üretilmesi sürecini yönetmektedirler. Kullanıcıların oluşturduğu içeriklerin editörleri; yeni iletişim teknolojilerinin sağladığı imkanlarla kullanıcılar tarafından üretilen içeriklerin kontrol edilmesi, doğrulanması, düzeltilmesi ve içeriklere yapılan yorumların kontrolü gibi görevleri yürütürler. Dijital haklar yönetmenleri bir içeriğin kullanılma hakkının ve içeriği yaratanların haklarının korunmasına yardımcı olacak bir görev üstlenirler. Etkileşimli içerik tasarımcısı hem dijital ortamın gerektirdiği teknik bilgiye hem de gazetecilik bilgisine sahip kişilerdir. Sosyal medya koordinatörleri ise üretilen haber içeriklerinin çeşitli sosyal mecralarda paylaşma görevini üstlenmektedirler. Aynı zamanda haberlere link vererek ya da farklı tekniklerle okuyucular arasında etkileşim kurulmasını sağlamaktadırlar (Çetikaya, 2017: 387).

2. Dijital Dönüşüm ve İş/Meslek Kaygısı

Köknel (1989: 44) kökü Yunanca bir sözcük olan “anxietas” sözcüğüne dayanan kaygı kelimesinin anlam bakımından; endişe, korku ve merak anlamına geldiğini belirtmektedir (Uludağ vd., 2014: 77). Çifter (1986: 313) kaygının bireyin kendi varlığı için önemli gördüğü değerlerin, varoluş hissini ve kimliğinin tehdit edilmesi durumunda ortaya çıktığını belirtmektedir. Bu bakımdan insanın en temel duygularından biri olarak kaygı, bireyin olayları tehdit edici olarak algılaması, akıl dışı bir korkuya dönüştürmesi ve gelecekte olası tehlikelere karşı sahip olduğu endişe durumu olarak tanımlanabilir (Tayfun ve Korkmaz, 2016: 1).

Bireyler profesyonel ve çağın gerektirdiği yaşam tarzını sürdürebilmeleri için çeşitli mesleklere/işlere sahip olmak zorundadırlar. Bu bakımdan bireyler, kendi meslek/iş kollarına yönelik duydukları endişelerden dolayı kaygı duygusuna sahip olabilmektedir. İnsanların meslekleriyle ilgili besledikleri duygu sahip oldukları kaygı durumunun önemli bir nedeni olabilmektedir (Erdoğan, 2021: 801). Van Vuuren ve Klandermans (1990: 134) mesleki kaygı olarak adlandırılabilir bu durumu “İşin gelecekteki kalıcılığıyla ilgili endişe veya istihdam koşullarında önemli bir bozulmayla ilgili endişe” olarak tanımlamaktadır. Ellonen ve Nätti (2015: 52) ise bu durumu “Bireyin yakın gelecekte işini kaybetme olasılığının ne kadar olduğuna dair değerlendirmesi” şeklinde ifade etmektedirler.

Bilgi ve iletişim teknolojileri sürekli olarak gelişen bir durum göstermektedir. Bu bakımdan bireylerin mesleki kaygılarının oluşmasında önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişim bireyin bu teknolojilerle günlük etkileşimini her geçen gün daha da güçlendirme zorunluluğunu doğurmaktadır. Dolayısıyla teknolojik gelişimle ilgili olarak bu uyum sağlama sürecinde bireylerde kaygı durumları oluşabilmektedir. Bunun sonucunda ise bireylerin teknolojileri kullanımlarıyla ilişkili olarak olumsuz etkiler oluşabilmektedir (Ragu-Nathan vd., 2008: 418). Dijital dönüşümün iş gücü ve meslekler üzerindeki etkilerini ele alan çalışmalardan biri Çark (2020: 19-30) tarafından gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çalışmada dijital dönüşümün sanayi

4.0 ve toplum 5.0 gibi kavramlarla özdeşleştirildiği belirtilmektedir. Bu gelişmelere bağlı olarak bugünden çok daha etkin bir dijital dönüşümün olacağı üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda gelecek yıllarda iş yaşamında başlıca iki sorunla karşılaşılacağı sonucuna varılmakta ve bunların işsizlik ve nitelikli insan kaynağı sorunu olduğu belirtilmektedir. Dijital dönüşümün getirdiği teknolojiyi kullanabilen ve yüksek katma değerli üretim yapabilen insan kaynağı eksikliği ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Dijitalleşmenin mavi yakalı ya da beyaz yakalı iş görenleri işsiz bırakacağı ve sonuçta yoksulluk, açlık, geleceğe yönelik kaygı ve güvensizlik gibi olumsuz etkilerin daha da artacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla Çark'ın yapmış olduğu bu çalışmadan hareketle dijital dönüşüm sürecinin meslek ve meslek pratiklerini değiştirdiği; buna bağlı olarak bireylerin meslek hayatında işsizlik, teknolojik bilgi yetersizliği, gelecek hakkında belirsizlik ve mesleki kaygı durumlarını artıracığı şeklinde yorumlanabilir.

Çalışanların dijitalleşme hakkındaki duygularını ve dijitalleşme kaygısını tetikleyen faktörleri niteliksel olarak araştıran Pfaffinger vd. (2020: 26-31) 26 görüşme gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada kurumsal düzeyde dijitalleşme, çalışanlar için artan kurumsal beklentiler, yüksek hız, işsizlik, teknolojik bilgi yetersizliği ve sürekli değişiklikler nedeniyle bireylerde mesleki kaygıya neden olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir çalışmada idari personelin, teknolojik kaygıları üzerinde durulmuştur. Barcelona Üniversitesi'nde gerçekleştirilen araştırmada teknoloji kullanım sıklığını, medya becerilerini, teknoloji kaygısını, sosyo-demografik faktörleri ve medya kullanımına ilişkin duyguları ölçmek amacıyla 294 idari çalışan ile anket çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda erkekler ve kadınlar arasında teknoloji kaygısını algılamada anlamlı bir fark olmadığı, yaşlı bireylerin gençlerden daha fazla teknolojik kaygılarının bulunduğu ve yüksek bilgisayar becerisine sahip kişilerin düşük bilgisayar becerisine sahip kişilere göre daha az teknolojik kaygı duydukları tespit edilmiştir. Dünyanın bir değişimden geçtiği ve herkesin bu değişikliklere uyum sağlayamadıklarının belirtildiği araştırmada, teknolojinin sürekli olarak değişim geçirmesinin her seferinde daha sofistike hale geldiğini vurgulamaktadırlar. Ayrıca bu durumun alışkın olmayan veya uyum sağlama

kapasitesinin olmadığını düşünen çalışanlarda teknolojik kaygıyı tetikleyebileceği ifade edilmektedir (Berger vd., 2016: 390-398).

Teknolojik gelişmelerin, dijital dönüşümün etkilerini ele alan diğer bir çalışma ise gazetecilik alanıyla ilgilidir. Dijital dönüşümü robot gazetecilik çerçevesinde ele alan bu çalışmada internet haberciliğinde yapay zekâ teknolojisi kullanımı üzerinde durulmaktadır. Çalışmada robot gazetecilik pratiğinin sunmuş olduğu fırsatlar ve riskleri kapsamlı bir şekilde betimlenmektedir. Çalışmada robot gazetecilik tekno-iyimsel ve tekno-kötümsel olmak üzere iki farklı bakış açısıyla ele alınmıştır. Araştırmada robot gazetecilik pratiğine karşı iyimser bir bakış açısına sahip olanların haberlerin üretim süreçlerinde algoritmalarından yararlanan haber kuruluşları ve algoritmaları üreten bilişim firmaları olduğu, robot gazeteciliğe karşı kötümsel bir duruş sergileyen tarafın ise genel olarak haberi tüketen taraf olan okuyucular ve mesleki kaygılar taşıyan gazeteciler olduğu belirtilmektedir. Özellikle, günümüzde yapay zekânın ve otomasyonun pek çok sektörde kullanılmaya başlanması sonucunda teknolojik işsizlik konusunun ciddiye alınması gerektiğinin belirtildiği çalışmada, araştırma özelinde medya alanında yaşanan en büyük kaygılardan birinin robot gazetecilik pratikleri olduğu vurgulanmaktadır. Çalışmada yapay zekâ teknolojisindeki gelişmelerin, özellikle ekonomik sebeplerden dolayı giderek daha fazla haber kuruluşunun robot gazetecilik pratiğini benimsemeye başladığı ve bu nedenle gazetecilerin iş güvencelerinin tehdit altında olduğu, haber yazımının gazetecilerden alınıp algoritmalara devredilmesiyle gazetecilerin işsiz kalması anlamına gelebileceği belirtilmektedir (Fırat, 2018: 1-97).

3. Araştırma Soru ve Hipotezleri

Dijitalleşme günlük yaşantımızda gerek boş zaman etkinliklerimizi gerek tüketim alışkanlıklarımızı ve gerekse iş yaşamımızı bütünüyle etkilemektedir. Üretilen teknolojilerin insan hayatını kolaylaştırmak gibi bir temel amaçla üretildiği düşünüldüğünde ilk etapta gelişen iletişim teknolojilerinin hayatımızda olumlu bir etki yaptığı düşünülebilir. Ancak hayatımızın büyük bir bölümü için eskinin yerini yeninin alması durumunu doğurması nedeniyle bu teknolojilerle birlikte birçok belirsizlik de hayatımızın bir parçası haline gelmektedir. Hayatımızı etkileyen bu belirsizliklerin belki de en önemlilerinden birinin iş yaşamımızla ilgili olduğu

söylenebilir. Dolayısıyla bu belirsizlikler çoğu zaman ruhsal ve duygu durumumuzda çeşitli olumsuzluklara neden olabilmektedir. Bu bakımdan bu araştırmada gazetecilik bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin dijitalleşme ve dijital dönüşüm nedeniyle mesleklerine ve mesleklerinin geleceğine yönelik duydukları kaygıları ele alınmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel soru ve hipotezleri şu şekilde ifade edilebilir:

Araştırma Sorusu 1

Gazetecilik bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin dijitalleşme ve dijital dönüşüm bağlamında eğitim süreçlerine ve mesleklerine dönük algıları hangi temel başlıklar altında tanımlanabilir?

Araştırma Hipotez 1

H₀ Gazetecilik Bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin dijitalleşme bağlamında eğitim süreçleri ve meslekleriyle ilgili algıları mesleki kaygılarını etkilememektedir.

H₁ Gazetecilik Bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin dijitalleşme bağlamında eğitim süreçleri ve meslekleriyle ilgili algıları mesleki kaygılarını etkilemektedir.

4. Metodoloji

Araştırmada gazetecilik bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin dijitalleşme ve dijital dönüşüm bağlamında gerek eğitim süreçleri ve gerekse mesleklerine dönük algılarının tespiti açısından keşfedici araştırma modeli ve dijitalleşme ve dijital dönüşümle ilgili olarak tanımlanan algıların öğrencilerinin meslek kaygılarına olan etkisinin ele alınması amacıyla neden sonuç ilişkisi belirten araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmalarda araştırma modeli ve araştırma probleminin saptanması, probleme ilişkin değişken ve boyutların belirlenmesi amacıyla keşfedici araştırma modeli kullanılmaktadır. Neden sonuç ilişkisi belirten araştırma modeli ise iki veya daha fazla değişken arasındaki etki ve neden sonuç bağlantısını ele alan araştırmalardır (Kurtuluş, 2010: 19-21).

4.1. Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem

Araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesinde gerçekleştirilmiştir. Gazetecilik Bölümünde I. ve II. Öğretim olmak üzere yaklaşık 600 öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırmada olasılıksız örneklem yöntemlerinden kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda toplam 231 öğrenci ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Araştırma hem yüz-yüze anket uygulaması ile hem de online anket yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yüz-yüze anketler sınıf ortamında gerçekleştirilirken online anketler yüz-yüze ulaşılamayan öğrencilere anket linkinin öğrencilerin özel mail adreslerine gönderilmesiyle uygulanmıştır.

4.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada anket formu aracılığıyla veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Anket formu temelde üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm toplam 28 maddenin yer aldığı bir çoklu ölçekten oluşmaktadır. Bu ölçekte yer alan maddeler gazetecilik bölümünde okuyan öğrencilerin dijitalleşme ve dijital dönüşüme bağlı olarak gerek eğitim süreçleri ve gerekse gazetecilik mesleği hakkındaki algılarıyla ilgilidir. Anket formunun ikinci bölümünde gazetecilik bölümünde okuyan öğrencilerin gazetecilik ve meslek alanıyla ilgili kaygılarının tanımlanması amacıyla hazırlanmış 6 maddeden oluşan bir çoklu ölçektir. Bu maddelerin 3'ü olumlu duyguları diğer üçü ise olumsuz duyguları ifade eden kaygıları tanımlamaktadır. Bir ve ikinci bölümde yer alan çoklu ölçeklerde 5'li Likert Ölçeğiyle cevaplar alınmaktadır. Cevaplar “kesinlikle katılmıyorum” 1, “katılmıyorum” 2, “ne katılıyorum ne de katılmıyorum” 3, “katılıyorum” 4 ve “kesinlikle katılıyorum” 5 şeklinde kodlanmıştır. Araştırma soru formunun üçüncü ve son bölümü ise araştırmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış olan sorulardan oluşmaktadır.

4.3. Verilerin Analizi ve Kullanılan Testler

Araştırmada elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Bu bağlamda SPSS programıyla betimleyici istatistikler, Çoklu Regresyon analizi ve Keşfedici Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir.

4.4. Etik Kurul Onayı

Araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulunun 01.06.2021 Tarih ve E87432956-050.99-62430 Sayılı Bilimsel Çalışma Onayı ile yürütülmüştür.

5. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 51,1'i erkeklerden yüzde 48,9'u kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 29,3'ünün aile aylık geliri 850-3200 TL, yüzde 37,2'sinin aile aylık geliri 3500-5600 TL, yüzde 25'inin aile aylık geliri 6000-10000 TL ve yüzde 8,5'inin aile aylık geliri ise 11000 ve daha üzeri olarak gruplanmıştır. Öğrencilerin okudukları sınıflar ele alındığında; araştırmaya katılanların yüzde 18,1'i I. sınıf, yüzde 31,6'sı II. sınıf, yüzde 37,8'i III. sınıf ve yüzde 12,4'ü IV. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 15,7'si öğrenimleri sürecinde herhangi bir medya kuruluşunda çalıştığını belirtirken yüzde 84,3'ü bu soruya hayır cevabını vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim birimlerine bakıldığında; köyde ikamet edenler yüzde 7,4, kasabada ikamet edenler yüzde 3,5, ilçede ikamet edenler yüzde 30,9, şehirde ikamet edenler yüzde 25,7 ve büyükşehirde yaşayanlar yüzde 32,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu yerleşim yerleri nüfuslarıyla bağlantılı olarak ele alındığında ise araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 16,8'i 20 bin ve daha az nüfuslu bir yerleşim biriminde yaşarken; yüzde 20,8'i 24 bin – 200 bin nüfuslu, yüzde 21,8'i 230 bin – 999 bin nüfuslu, yüzde 20,3'ü 1 milyon – 3 milyon nüfuslu ve yüzde 16,7'si 4 milyon ve daha üzeri nüfuslu yerleşim birimlerinde yaşamaktadırlar.

5.1. Araştırmaya Katılanların Dijitalleşme Konusundaki Görüşleri

Gazetecilik öğrencilerinin dijitalleşmeyle ilgili görüşlerinin tanımlanması amacıyla oluşturulan çoklu ölçekle elde edilen verilerle faktör analizi yapılmıştır. Toplam 28 maddede 5'li Likert ölçeğiyle alınan verilerin faktör analizi sonucunda özdeğer istatistiği 1 ve üzeri olan 5 grup elde edilmiştir. 5 grupta toplam 26 madde bulunmaktadır. Ölçekteki iki madde faktör analizi esnasında çıkartılmıştır. Buna göre maddeler ile ana grup arasında anlamlı bir fark bulunmakta ve KMO (Kaiser Mayer Olkin) örneklem yeterliliği ölçütü (,796) iyi olarak ifade edilebilecek bir değerde

gerçekleşmiştir. Dolayısıyla analize alınan çoklu ölçekteki 26 maddeyle faktör analizi yapılabileceği görülmüştür. Toplam varyansın yüzde 62,871'inin açıklandığı analizde gruplara ayrılan toplam 26 maddenin güvenilirliği yüksek derecede güvenilir olarak ifade edilebilecek bir değer olan Alfa (α) 0,833 olarak gerçekleşmiştir. Alfa değeri 0,80 ve üzere olarak gerçekleşen bir ölçek yüksek derecede güvenilir olarak kabul edilmektedir (Kayış, 2006: 405).

Tablo 1: Faktör Skorları Tablosu

MADDELER	A.O	SS	F. Yüğü				
			1	2	3	4	5
Faktör 1: DİJİTAL EĞİTİM							
Aldığım dersler dijital becerilerimi geliştirmeme katkı sağlıyor	2,6976	1,20710	,852				
Derslerde aldığım dijital eğitim mesleğimde uygulamaya yönelmeme katkı sağlıyor	2,7659	1,15207	,842			,120	
Derslerimde dijital becerilerimi gösterme fırsatı buluyorum	2,4732	1,16127	,839				
Derslerimizde yeterince dijital gazetecilik uygulamaları yapabiliyoruz	2,4146	1,12841	,782				
Dijital gazetecilikle ilgili yeterli sayıda dersimiz var	2,5561	1,22595	,764		,118	-,101	
Derslerimizde dijital araç ve gereçler sıkça kullanılmaktadır	2,9268	1,27553	,663				-,120
Aldığım eğitim dijital çağa uyum sağlamamı kolaylaştırıyor	2,5805	1,33564	,601		-,114	,153	-,159
Aritmetik Ortalama	2,6749						
Faktör 2 MESLEKİ DEĞERSİZLEŞME							
Dijital teknolojiler gazetecilik mesleğini değersiz hale getiriyor	2,9561	1,29214		,838			
Teknolojik ilerleme gazeteci olarak performansımı düşürecek	2,8244	1,29038		,766	,123		
Dijital teknolojiler gazeteciliğin geleneksel değerini yok ediyor	3,4390	1,19740		,757			,187
Teknolojik gelişmeler gazeteci olarak bana olan ihtiyacı azaltmaktadır.	3,4537	1,28110		,721	,207	,131	,113
Gazetecilikte kullanılan akıllı sistemlerin geliştirilmesi gazeteciye olan ihtiyacı azaltıyor	3,5707	1,26457		,678	,221		
Dijitalleşme gazetecilik mesleğini olumsuz etkiliyor	2,8537	1,27880		,668	,273		
Aritmetik Ortalama	3,1877						
Faktör 3: DİJİTAL BECERİ							
Sürekli gelişen ve değişen teknolojiyi kullanmakta zorlanıyorum	2,4585	1,19824			,847		,134
Gazetecilik için gerekli olan dijital becerileri öğrenmekte zorluk çekiyorum	2,5707	1,21313			,804		
Sürekli gelişen teknolojiyi takip etmekte zorlanıyorum	2,7317	1,30279		,105	,772		,122
Dijital ortamlarda çevrimiçi olmakta güçlük çekiyorum	2,4585	1,34838		,169	,719	-,126	
İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişime yetişemeyeceğim kaygısına neden oluyor	2,9366	1,42488		,300	,675	,210	
Teknolojideki hızlı gelişme gazetecilik mesleki becerilerimi olumsuz yönde etkiliyor	2,5805	1,33564		,336	,576		
Aritmetik Ortalama	2,6161						
Faktör 4: ERİŞİM							

Teknolojiye ulaşmanın kariyerim açısından önemli fırsatları doğuracağına inanıyorum	4,0098	,99995					,844	,187
Teknolojiye erişim sağlamamın iş imkanlarımı olumlu etkileyeceğine inanıyorum	4,1220	,92342		-,105			,828	,204
Gazeteci olarak kariyerim dijital teknolojiye ulaşma kabiliyetime bağlıdır.	3,6195	1,08989			,175		,778	
Dijital teknolojiye erişebilmek gazeteci olarak bana önemli mesleki fırsatlar sunabilir	3,8976	1,12644	,139				,557	,328
Aritmetik Ortalama		3,8810						
Faktör 5: MALİYET								
Dijital teknolojiler erişemeyeceğim bir maliyet gerektiriyor	3,7902	1,21264		,119			,192	,857
Dijital teknolojinin gerektirdiği maddi güce erişeceğimi sanmıyorum	3,6439	1,20661		,132			,214	,852
Mesleğimin gerektirdiği dijital araç ve gereçlere ulaşamayacağımı düşünüyorum	3,0927	1,27809	-,123	,178	,221			,755
Aritmetik Ortalama		3,5275						
Öz değer (Eigenvalues)			4,190	3,638	3,584	2,569	2,366	
Varyans (%)			16,114	13,992	13,785	9,882	9,098	
Toplam Varyans (%)		62,871						
Faktör Güvenilirlikleri (Cronbach's Alpha)			,875	,854	,860	,783	,831	
Genel Güvenilirlik (Cronbach's Alpha)		,833						
KMO Measure of Sampling Adequacy		,796						
Bartlett's Test of Sphericity		$\chi^2 = 2752,022; df=325; p=,000$						

Gazetecilik bölümü öğrencilerinin derslerinde gördükleri dijitalleşme konusunun ele alındığı 7 maddeden oluşan ilk grup “dijital eğitim” olarak tanımlanmıştır. Dijital eğitim faktörünün özdeğeri 4,190, açıklanan varyansı ise yüzde 16,114’tür. Faktörde yer alan 7 maddenin güvenilirlik değeri (α) 0,833 olarak gerçekleşmiştir. Bu değer faktörde yer alan maddelerle toplanan verilerin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. En yüksek faktör yükünün 0,852 en düşük faktör yükünün ise 0,601 olarak gerçekleştiği “dijital eğitim” faktöründe derslerin dijital becerileri geliştirdiği, dijital eğitimle uygulamaya yönelebildiği, derslerde dijital becerileri sergileyerek uygulama yapılabildiği ve derslerde erişilebilen dijital imkanların varlığıyla ilgili görüşlerin dile getirildiği maddeler bulunmaktadır. Bu maddelerde gerçekleşen aritmetik ortalama 2,6749’dur. Dolayısıyla araştırmaya katılanların bu grupta yer alan maddelere genel olarak “ne katılıyorum ne de katılmıyorum” aralığında cevap verdikleri söylenebilir. Ancak gerçekleşen ortalama “katılmıyorum” aralığına oldukça yakındır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşmeyle ilgili görüşlerinin tanımlandığı ikinci faktör ise “mesleki değersizleşme” faktörüdür. Bu faktörde yer alan maddeler dijitalleşmeyle birlikte gazetecilik mesleğinde meydana geldiği

düşünülen olumsuz görüşlerden oluşmaktadır. Faktörün özdeğeri 3,638, güvenilirlik değeri (α) 0,854 ve açıklanan varyans oranı yüzde 13.992'dir. Bu bağlamda faktörde yer alan en yüksek faktör yükü 0,838, en düşük faktör yükü ise 0,638'dir. Toplam 6 maddenin yer aldığı faktörde maddelere ait aritmetik ortalama 5'li Likert ölçeğine göre 3,187 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bu faktörde yer alan maddelere araştırmaya katılan öğrenciler “ne katılıyorum ne de katılmıyorum” aralığında cevap verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin dijitalleşmeyle ilgili görüşlerinden oluşan üçüncü faktör “dijital beceri” olarak tanımlanmıştır. Toplam varyansın yüzde 13,785'inin açıklandığı “dijital beceri” faktöründe özdeğer 3,584, güvenilirlik değeri ise (α) 0,860 olarak gerçekleşmiştir. Faktörde yer alan maddelerin faktör yüklerine bakıldığında en yüksek faktör yükü 0,847 olarak gerçekleşirken en düşük faktör yükü 0,576'dır. Faktörde yer alan 6 maddenin aritmetik ortalaması ise 5'li Likert ölçeği ile 2,6161 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla araştırmaya katılan öğrenciler faktörde yer alan ve kendi dijital becerileriyle ilgili maddelere “ne katılıyorum ne de katılmıyorum” aralığında cevap vermişlerdir. Ancak gerçekleşen ortalama değer “katılmıyorum” aralığına çok yakın bir değerdir. Bu bakımdan araştırmaya katılan öğrencilerin dijital becerilerinin genel olarak düşük olduğu söylenebilir.

Dijital teknolojilere ulaşabilmenin gazetecilik mesleğindeki kariyer süreçleri açısından önemli olduğunu ifade eden maddelerden oluşan dördüncü faktör “erişim” olarak tanımlanmıştır. Toplam varyansın yüzde 9,882'sinin açıklandığı bu faktörün özdeğeri 2,569, güvenilirliği ise (α) 0,783'tür. Faktörde yer alan maddelerin en yüksek faktör yükü 0,844 olurken, en düşük faktör yükü ise 0,557 olmuştur. Toplam 4 maddenin yer aldığı faktörün ortalaması ise 3,8810 olarak gerçekleşmiştir. Bu değer bu faktörde yer alan maddelere araştırmaya katılan öğrencilerin “katılıyorum” aralığında cevaplar verdiğini göstermektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan öğrenciler dijital erişim imkanlarının gazetecilik mesleğindeki kariyer gelişimini olumlu yönde artıracaklarını düşündükleri söylenebilir.

Yapılan analizin beşinci faktörü dijital teknolojilere erişimin gerektirdiği maliyetle ilgilidir. Maddeler dijital teknolojilere erişme konusundaki maddi güçlükleri ifade etmektedir. Dolayısıyla toplam 3 maddenin yer aldığı faktör

“maliyet” olarak tanımlanmıştır. Toplam varyansın yüzde 9,098’inin açıklandığı “Maliyet” faktörünün özdeğeri 2,366 olarak gerçekleşirken, güvenilirliği ise $(\alpha)0,831$ olarak gerçekleşmiştir. Faktörde yer alan en yüksek faktör yükü ($,857$) “Dijital teknolojiler erişemeyeceğim bir maliyet gerektiriyor.” maddesinde gerçekleşirken; en düşük faktör yükü ($,755$) “Mesleğimin gerektirdiği dijital araç ve gereçlere ulaşamayacağımı düşünüyorum.” Maddesinde gerçekleşmiştir. Faktör maddelerinin aritmetik ortalaması ise $3,527$ ’dir.

5.2. Dijitalleşmeye Dayalı Olarak Araştırmaya Katılanların Gazetecilik Mesleğiyle İlgili Kaygıları

Gazetecilik öğrencilerinin gazetecilik mesleğinin geleceği ile ilgili düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla 6 maddeden oluşan ve cevapların 5’li Likert Ölçeğiyle alındığı bir çoklu ölçek oluşturulmuştur. Ölçekte yer alan maddeler gazetecilik mesleğiyle ilgili olarak olumlu ve olumsuz yargılardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu maddelerle elde edilen verilerle gazetecilik okuyan öğrencilerin gazetecilik mesleğiyle ilgili kaygılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin Meslek Kaygıları

Algılar	Katılımcı Sayısı	En Düşük Değer	En Yüksek Değer	Ortalama Değerler	Standart Sapma
Dijitalleşmenin gazetecilik mesleğinin sonunu getireceğini düşünüyorum	231	1,00	5,00	2,8312	1,29617
Dijital teknolojiler nedeniyle okulu bitirdikten sonra işsiz kalacağımı düşünüyorum	231	1,00	5,00	3,2511	1,27080
Dijital teknolojiler gazetecilik meslek alanını giderek değersizleştiriyor	231	1,00	5,00	3,1688	1,18765
Dijitalleşme gazetecilik mesleğinin daha da gelişmesini sağlayacaktır	229	1,00	5,00	3,2271	1,09262
Dijital teknolojiler okulu bitirdikten sonra bana yeni iş alanları yaratacaktır	231	1,00	5,00	3,4286	1,03959
Dijital teknolojiler gazetecilik mesleğini daha da değerli hale getirmektedir	231	1,00	5,00	2,9740	1,05469

Gazetecilik mesleğinin geleceğiyle olumsuz görüşlerin yer aldığı ilk madde “Dijitalleşmenin gazetecilik mesleğinin sonunu getireceğini düşünüyorum” yargısıdır. Araştırmaya katılanlar bu maddeye 2,831 ortalama değerinde cevap vermişlerdir. İkinci madde olan “Dijital teknolojiler nedeniyle okulu bitirdikten sonra işsiz kalacağımı düşünüyorum.” yargısının ortalaması $3,251$ ’dir. Araştırmaya katılanlara olumsuz olarak sorulmuş üçüncü yargı ise “Dijital teknolojiler gazetecilik

meslek alanını giderek değersizleştiriyor.” maddesidir. Bu maddenin ortalaması 3,168’dir.

Ölçekte gazetecilik mesleğinin geleceği ile ilgili olumlu olarak verilen ilk madde “Dijitalleşme gazetecilik mesleğinin daha da gelişmesini sağlayacaktır.” yargısıdır. Bu yargının cevap ortalaması 3,227’dir. Ölçekteki ikinci olumlu yargı “Dijital teknolojiler okulu bitirdikten sonra bana yeni iş alanları yaratacaktır.” maddesidir. Bu maddenin aritmetik ortalaması 3,428’dir. Çoklu ölçekteki üçüncü olumlu madde ise “Dijital teknolojiler gazetecilik mesleğini daha da değerli hale getirmektedir.” yargısıdır. Bu yargıya verilen cevapların aritmetik ortalaması 2,974 olarak gerçekleşmiştir.

Genel olarak bakıldığında ölçekte yer alan olumlu maddelerin ortalamasının olumsuz maddelere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu bakımdan araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşme ve meslek ilişkisi bakımından daha olumlu bir görüşe sahip oldukları ifade edilebilir. Dolayısıyla gazetecilik meslek alanında çalışma tecrübesi olan ve olmayan öğrencilerin gazetecilik mesleğinin geleceği ile ilgili görüşlerinde anlamlı bir farkın olup olmadığı sorusu sorulabilir. Bu sorunun cevaplanması açısından araştırmada öğrencilerin mesleki alanda çalışmış olması ile çalışmaması arasında gazetecilik mesleğinin geleceği ile ilgili olumsuz ve olumlu görüşlere katılım durumlarına t-testi analiziyle bakılmıştır. Yapılan analizde alanda çalışmış ya da çalışmamış olmak ile gazetecilik mesleğinin geleceği hakkında olumlu veya olumsuz görüşe sahip olmak arasında anlamlı bir farkın ($p>,050$) olmadığı görülmüştür. Ancak ortalamalara bakıldığında gazeteciliğin geleceği ile ilgili olumlu görüşe herhangi bir yerde çalışmadığını söyleyenlerin daha yüksek bir ortalama ile katılım gösterdiği görülmüştür. Buna göre alanda çalışmadığını söyleyen öğrenciler olumsuz görüşe 3,103 ortalamasıyla katılım gösterirken; çalıştığını söyleyenler 3,018 ortalamasıyla katıldığını belirtmişlerdir. Buna karşın çalışmadığını söyleyenler gazeteciliğin geleceğiyle ilgili olumlu görüşe 3,249 ortalamasıyla, çalıştığını söyleyenler ise 3,027 ortalamasıyla katılım göstermiştir. Dolayısıyla gazetecilik mesleğinin geleceğiyle ilgili olarak olumsuz görüşte mesleki alanda çalışıp ya da çalışmamak arasında önemli bir fark oluşmazken; olumlu görüşte çalışma tecrübesi olan ve olmayan öğrenciler arasında daha büyük bir fark oluşmuştur. Bu bakımdan

çalışma tecrübesi olmayan öğrenciler daha yüksek bir ortalamayla dijitalleşmenin gazetecilik mesleğinin geleceği açısından daha olumlu olacağını belirtmişlerdir.

5.3. Dijitalleşmenin Öğrencilerin Gazetecilik Meslek Kaygısına Etkisi

Araştırmada gazetecilik öğrencilerinin dijitalleşme konusundaki görüşlerinin gazetecilik mesleğinin geleceği ile ilgili düşüncelerine etkisinin ele alınması amacıyla regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yukarıda belirtilmiş olan ve gazetecilik mesleğinin geleceğiyle ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerin yer aldığı maddeler araştırmanın bağımlı değişkenini; öğrencilerin dijitalleşme ile ilgili görüşleri ise araştırmanın bağımsız değişkenini göstermektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşme konusundaki eğitimleri, becerileri, erişim imkanları gibi konulardaki görüşlerine bağlı olarak mesleki kaygılarına etkileri ele alınmaktadır.

Araştırmada dijitalleşme ve mesleki kaygı bağlamında oluşturulmuş ilk model; araştırmanın bağımsız değişkenlerinin “Dijitalleşme gazetecilik mesleğinin sonunu getirecektir.” algısına etkisini ele almaktadır. Yapılan analiz bu modelin anlamlı ($p=,000$) olduğunu göstermektedir.

Tablo 3 Gazetecilik Mesleğinin Sonunun Geleceği Kaygısı

		Tolerance	VIF	Durbin - Watson
Dijitalleşme gazetecilik mesleğinin sonunu getirecektir	+ ,004 Dijital Eğitim (,946)	,964	1,037	1,846
	+ ,637 Mesleki Değersizleşme (,000)	,798	1,254	
	+ ,049 Dijital Beceri (,418)	,807	1,239	
	+ ,008 Erişim (,886)	,849	1,178	
	+ ,034 Maliyet (,577)	,773	1,293	
$R^2=,421$; $F_{(5-204)}=28,969$; $P=,000$				

(P Değeri parantez içinde verilmiştir.)

Regresyon analizinde Durbin-Watson katsayısı otokorelasyonu test etmede kullanılmaktadır. Dolayısıyla Durbin-Watson katsayısı 0 ile 4 arasında gerçekleşmektedir. 0'a yakın olan değerler aşırı pozitif korelasyonu, 4'e yakın değerler ise aşırı negatif korelasyonu ifade etmektedir. 2'ye yakın değerler ise otokorelasyon olmadığını göstermektedir. Bu bakımdan regresyon analizinde Durbin-Watson değerlerinin 1,5 ile 2,5 arasında olması beklenmektedir (Öztürk, 2006: 264). Ayrıca Regresyon analizde çoklu bağıntı sorununun olup olmadığını

görebilmek açısından VIF ve Tolerans değerlerine bakılması gerekmektedir. Düşük tolerans ve yüksek VIF değerleri bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorununun olduğunu göstermektedir (Öztürk, 2006: 268). Field (2005) çoklu bağlantı sorunu olmaması için VIF değerinin 10'dan küçük ve Tolerance değerinin ise 0,2'den büyük olması gerektiğini belirtmektedir (Doğan & Karakuş, 2016: 61). Dolayısıyla analizinde Durbin-Watson değeri 1,846, Tolerans değerleri 0,2'den büyük ve VIF değerleri ise 10'dan küçük olarak gerçekleşmiştir (Tablo 3).

Araştırmaya katılanların dijitalleşme ile ilgili görüşleri “Dijitalleşme gazetecilik mesleğinin sonunu getirecektir.” kaygısının yüzde 42,1’ini açıklamaktadır. Anlamlı ($p=,000$) bir etki oluşturduğu görülen dijitalleşmenin mesleki değersizleştirmeye neden olduğu görüşü “Dijitalleşmenin gazetecilik mesleğinin sonunu getirecektir kaygısı üzerinde pozitif yönlü ve yüzde 63,7 birim etki yapmaktadır. Dolayısıyla dijitalleşmenin gazetecilik mesleğini değersizleştirdiği görüşünde meydana gelecek bir birimlik bir artış gazetecilik mesleğinin sonunun geleceği algısını yüzde 63,7 birim güçlendirmektedir. Öğrencilerin dijitalleşme ile ilgili diğer görüşleri ise bu algı üzerinde anlamlı ($p>,050$) bir etki oluşturmamaktadır (Tablo 3).

Tablo 4 İşsiz Kalma Kaygısı

	Tolerance	VIF	Durbin - Watson
Dijitalleşme nedeniyle okulu bitirdiğimde işsiz kalacağım	+ ,034 Dijital Eğitim (,581)	,964	1,037
	+ ,375 Mesleki Değersizleşme (,000)	,798	1,254
	+ ,121 Dijital Beceri (,071)	,807	1,239
	+ ,046 Erişim (,481)	,849	1,178
	+ ,173 Maliyet (,012)	,773	1,293
$R^2=,265; F_{(5-204)}= 15,690; P=,000$			

(P Değeri parantez içinde verilmiştir.)

Araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşmeyle ilgili görüşlerinin “Dijitalleşme nedeniyle okulu bitirdiğimde işsiz kalacağım.” algısı üzerinde etkili olduğu şeklinde kurulan modelin yapılan analiz sonuçlarına göre anlamlı ($p=,000$) olduğu görülmüştür. Analizin Durbin-Watson değeri 2,078, Tolerans değerleri 0,2'den büyük ve VIF değerleri 10'dan küçük olarak gerçekleşmiştir. Buna göre öğrencilerin dijitalleşmeyle ilgili algıları dijitalleşmeden kaynaklı olarak işsiz kalacakları kaygılarını yüzde 26,5 oranında açıklamaktadır. Dijitalleşmeyle ilgili

“mesleki değersizleşme” ve “maliyet” çerçevesindeki görüşleri bu kaygıları üzerinde anlamlı bir etki oluşturmaktadır. “Mesleki değersizleşme” görüşü işsiz kalma kaygısını yüzde 37,5 birim etkilerken; “maliyet” başlığında tanımlanan görüşleri yüzde 17,3 birim etkilemektedir. Her iki faktörün de pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla dijitalleşmenin gazetecilik mesleğini değersizleştirdiği görüşünde gerçekleşecek bir birimlik bir artış yüzde 37,5 birim işsiz kalma kaygısını güçlendirirken; dijitalleşmenin maliyeti ile ilgili görüşleri aynı kaygıyı yüzde 17,3 birim artırmaktadır (Tablo 4).

Tablo 5 Gazetecilik Mesleğinin Değersizleşeceği Kaygısı

		Tolerance	VIF	Durbin - Watson
Dijitalleşme gazetecilik meslek alanını değersizleştirec ektir.	+ ,012 Dijital Eğitim (,810)	,964	1,037	1,996
	+ ,721 Mesleki Değersizleşme (,000)	,798	1,254	
	+ -,046 Dijital Beceri (,401)	,807	1,239	
	+ ,089 Erişim (,100)	,849	1,178	
	+ ,005 Maliyet (,933)	,773	1,293	
$R^2=,501; F_{(5-204)}= 41,908; P=,000$				

(P Değeri parantez içinde verilmiştir.)

Yapılan analizde araştırmaya katılanların dijitalleşme ile ilgili görüşleri “dijitalleşme gazetecilik meslek alanını değersizleştirecektir” kaygısı üzerinde anlamlı ($p=,000$) bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Analizde gerçekleşen Durbin-Watson değeri 1,996’dır. Tolerans değeri 0,200’den büyük, VIF değeri ise 10’dan küçüktür. Araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşme ile ilgili görüşleri dijitalleşmeye dayalı olarak gazetecilik meslek alanının değersizleşeceği kaygısının yüzde 50,1’ini açıklamaktadır. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşme görüşlerinden “mesleki değersizleşme” görüşü bu algı üzerinde anlamlı ($p=,000$) bir etkiye sahip olmuştur. Dolayısıyla dijitalleşmeyle ilgili görüşlerden “mesleki değersizleşme” görüşünde meydana gelecek bir birimlik bir artış yüzde 72,1 birim dijitalleşmenin gazetecilik meslek alanını değersizleştireceği kaygısını güçlendirmektedir (Tablo 5).

Tablo 6 Dijitalleşme ve Gazetecilik Mesleğinin Gelişimi

		Tolerance	VIF	Durbin - Watson
Dijitalleşme gazetecilik meslek alanını geliştirecektir	+ ,083 Dijital Eğitim (,210)	,964	1,037	2,145
	+ -,360 Mesleki Değersizleşme (,000)	,797	1,255	
	+ ,060 Dijital Beceri (,409)	,805	1,242	
	+ ,227 Erişim (,001)	,849	1,178	
	+ -,004 Maliyet (,952)	,773	1,293	
$R^2=,169; F_{(5-204)}= 8,046; P=,000$				

(P Değeri parantez içinde verilmiştir.)

Yapılan analizde araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşme ile ilgili görüşlerinin “Dijitalleşme gazetecilik meslek alanını geliştirecektir.” algısını etkilediği şeklinde kurulan modelin anlamlı ($p=,000$) olduğu görülmüştür. Analizde Durbin-Watson değeri 2,145, VIF değerleri 10’dan küçük ve Tolerans değerleri 0,200’den büyüktür. Öğrencilerin dijitalleşme ile ilgili görüşleri dijital teknolojilerin gazetecilik meslek alanını geliştireceği kaygısını yüzde 16,9 oranında açıklamaktadır. Buna göre anlamlı bir etken olan “mesleki değersizleşme” faktörü negatif yönlü olarak dijitalleşmenin gazetecilik meslek alanını geliştireceği algısını yüzde 36 birim etkilerken; “erişim” faktörü yüzde 22,7 birim pozitif yönlü olarak etkilemektedir. Dolayısıyla dijitalleşmeyle ilgili olarak öğrencilerin “mesleki değersizleşme” görüşlerinde gerçekleşecek bir birimlik artış dijitalleşmenin gazetecilik meslek alanını geliştireceği algısını yüzde 36 birim zayıflatırken; öğrencilerin “erişim” konusundaki görüşlerinde gerçekleşecek bir birimlik artış bu algıyı yüzde 22,7 birim güçlendirmektedir (Tablo 6).

Tablo 7 Dijitalleşme ve İş Bulabilme Kaygısı

		Tolerance	VIF	Durbin - Watson
Dijital teknolojiler okul sonrası yeni iş alanları oluşturacaktır	+ ,064 Dijital Eğitim (,324)	,964	1,037	2,116
	+ -,270 Mesleki Değersizleşme (,000)	,798	1,254	
	+ -,071 Dijital Beceri (,319)	,807	1,239	
	+ ,333 Erişim (,000)	,849	1,178	
	+ ,034 Maliyet (,634)	,773	1,293	
$R^2=,196; F_{(5-204)}= 9,705; P=,000$				

(P Değeri parantez içinde verilmiştir.)

“Dijitalleşme ile ilgili görüşler ‘Dijital teknolojiler okul sonrası yeni iş alanları oluşturacaktır.’ algısını etkiler” olarak kurulan modelin yapılan analiz sonucunda anlamlı ($p=,000$) olduğu görülmüştür. Analizde Durbin-Watson değeri 2,116, VIF değeri 10’dan küçük ve tolerans değeri 0,200’den büyük olarak

gerçekleşmiştir. Buna göre dijitalleşme ile ilgili görüşler dijital teknolojilerin okul sonrasında yeni iş alanları yaratacağı algısının yüzde 19,6'sını açıklamaktadır. Anlamlı bir etkiye sahip olan dijitalleşme görüşlerine baktığımızda ise “mesleki değersizleşme” algısı negatif yönlü olarak yüzde 27 birim yeni iş alanlarının oluşabileceği algısını etkilerken; “erişim” ile ilgili görüşler pozitif yönlü olarak yüzde 33,3 birim aynı algıyı etkilemektedir. Dolayısıyla mesleki değersizleşme görüşünde meydana gelebilecek bir birimlik bir artış dijital teknolojilerin yeni iş alanları yaratacağı düşüncesini yüzde 27 birim zayıflatırken; “erişim” görüşünde meydana gelebilecek bir birimlik artış aynı algıyı yüzde 33,3 birim güçlendirmektedir (Tablo 7).

Tablo 8 Dijitalleşme ve Gazetecilik Mesleğinin Değerlenme Kaygısı

		Tolerance	VIF	Durbin - Watson
Dijital teknolojiler gazetecilik mesleğini daha değerli hale getirecektir.	+ ,071 Dijital Eğitim (,248)	,964	1,037	2,263
	+ -,417 Mesleki Değersizleşme (,000)	,798	1,254	
	+ ,143 Dijital Beceri (,034)	,807	1,239	
	+ ,360 Erişim (,000)	,849	1,178	
	+ -,071 Maliyet (,303)	,773	1,293	
$R^2=,276; F_{(5-204)}= 12,558; P=,000$				

(P Değeri parantez içinde verilmiştir.)

Çalışmada “dijitalleşme ile ilgili görüşler dijital teknolojiler gazetecilik mesleğini daha değerli hale getirecektir.” algısını etkilemektedir” şeklinde oluşturulan modelin anlamlı ($p=,000$) olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan regresyon analizinin Durbin-Watson değeri 2,263, VIF değeri 10’dan küçük ve tolerans değeri 0,200’den küçüktür. Bu bağlamda anlamlı bir etkiye sahip olan “mesleki değersizleşme” görüşü negatif yönlü ve yüzde 42,7 birim, “dijital beceri” görüşü yüzde 14,3 birim ve “erişim” düşüncesi yüzde 36 birim dijital teknolojilerle gazetecilik mesleğinin daha değerli olacağı düşüncesini etkilemektedir. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin dijitalleşmeyle ilgili olarak mesleki değersizleşme düşüncelerinde meydana gelebilecek bir birimlik artış dijital teknolojilerin gazetecilik mesleğini daha değerli hale getireceği algısını yüzde 42,7 birim zayıflatırken; “erişim” düşüncesinde meydana gelebilecek bir birimlik artış aynı algıyı yüzde 36 birim ve “dijital beceri” düşüncesinde meydana gelebilecek bir birimlik bir artış aynı algıyı yüzde 14,3 birim güçlendirmektedir.

SONUÇ

İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve beraberinde ortaya çıkmış olan dijitalleşme bireylerin tüm yaşamını etkisi altına almaktadır. Ürettiğinden tükettiğine, boş zaman değerlendirmesinden eğitimine kadar çok geniş bir alanda günlük yaşamı etkilemektedir. Teknolojiler özellikle insanoğlunun üretme biçimlerini değiştirmekte ve kendisine daha fazla boş zaman yaratabilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla bireyin günlük iş/meslek biçim ve pratiklerinde büyük bir değişimi yaratmaktadır. Bu değişimin yaşandığı ilk sıralarda sayılabilecek iş/meslek alanlarından biri de iletişim sektörüdür. Genel anlamda iletişim alanı özelde ise bir kamuoyu bilgilendirme, kamuoyu oluşturma gücü olan basın ve medya sektöründe dijital dönüşümle birlikte büyük bir değişim yaşanmaktadır. Bu değişim meslek/iş hayatı açısından olumlu etkiler yarattığı gibi olumsuz birçok durumun da ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Özellikle bu meslekleri seçen bireylerin geçmiş mesleki alışkanlıklar, kurallar ve uygulamalarda ortaya çıkan değişim zorunluluğu nedeniyle geleceğe dönük belirsizlikler ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kaygı durumlarının bu olumsuzlukların başında geldiği söylenebilir. Dolayısıyla bu çalışmada gazetecilik mesleğini seçmiş olan gazetecilik öğrencilerinin dijitalleşme bağlamında ortaya çıkan mesleki kaygıları üzerinde durulmaktadır.

Çalışmada gerçekleştirilen nicel bir araştırmayla öncelikle gazetecilik öğrencilerinin keşfedici bir yaklaşımla dijital dönüşümle ilgili algıları ele alınmış ardından meslek kaygılarıyla ilgili duygu durumları ölçülmüştür. Sonuç itibarıyla öğrencilerin gerek eğitimleri ve gerekse sektörün içinde bulunduğu dijitalleşme süreçlerine dönük algılarının gazetecilik mesleğiyle ilgili duygularına olan etkileri ele alınmaktadır. Bu bağlamda gazetecilik öğrencilerinin dijitalleşme ve dijital dönüşümle ilgili algıları temelde beş başlık altında toplanmıştır. Keşfedici faktör analiziyle bu algılara dönük olarak yapılmış olan tanımlamalar; dijital eğitim, mesleki değersizleşme, dijital beceri, erişim ve maliyet olarak ortaya konmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri olarak belirlenen bu tanımlarda araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak “dijital eğitim” başlığı altında aldıkları eğitimin dijitalleşme açısından yeterliliğiyle ilgili maddelere katılmama yönünde, “mesleki değersizleşme” başlığı altında bir gazeteci olarak mesleği açısından

değersizleştiğiyle ilgili maddelere katılma düzeyinde, “dijital beceri” başlığı altında dijital teknolojileri kullanma yeterlilikleriyle ilgili maddelere katılmama yönünde, “erişim” başlığı altında teknolojiye erişimle birlikte kendi mesleğinde olumlu fırsatlar yakalayacağıyla ilgili maddelere katılma yönünde ve “maliyet” başlığı altında dijital teknolojilerin maliyeti nedeniyle ulaşılmasının zor olduğunu ifade eden maddelere katılma yönünde cevaplar verdikleri görülmüştür.

Dijitalleşme bağlamında yukarıda dile getirilmiş olan bu beş başlığın dijitalleşmenin ve dijital dönüşümün yarattığı mesleki kaygıya dönük olarak araştırmaya katılan öğrencilerin duygu durumları üzerindeki etkilerine bakıldığında genel olarak anlamlı bir etkileyici olarak “mesleki değersizleşme”, “erişim” ve “maliyet” faktörlerinin olduğu görülmüştür. Her üç faktörün de araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki kaygılarıyla ilgili pozitif yönlü bir etkiye sahip oldukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla genel olarak öğrencilerin dijitalleşme ve dijital dönüşüme dönük olarak “mesleki değersizleşme”, “erişim” ve “maliyet” başlıklarında belirtilen maddelere katılım durumlarında gerçekleşecek bir artışın araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki kaygılarını da artıracığı sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada nicel bir araştırmayla gazetecilik öğrencilerinin dijitalleşme ve dijital dönüşümle ilgili algılarının mesleki kaygılarına etkisi ele alınmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda ilgili konunun bir karma yöntem araştırmasıyla hem nicel hem de nitel boyutuyla ele alınabileceği ve ortaya konan bulguların detaylandırılabilceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin dijitalleşme çerçevesinde gazetecilik mesleğiyle ilgili olumlu olarak kurulan maddelere daha yüksek düzeyde bir katılım gösterdikleri görülmüştür. Dolayısıyla araştırmaya katılan öğrenciler açısından dijitalleşmenin gazetecilik mesleğinde olumlu bir katkı oluşturacağıyla ilgili görüşün daha hakim olduğu söylenebilir. Bu durum günlük yaşamın farklı alanlarında sağladığı avantajlar nedeniyle dijitalleşmenin öğrenciler tarafından daha olumlu olarak görülmesinden kaynaklanabilir. Bu bakımdan sahada çalışanlarla böyle bir araştırma yapıldığında gazetecilik mesleğinin gerçekleri ile yüz-yüze olanların bu konuda daha kaygılı

GÜLLÜPUNAR, Hasan ve TUNCA Lütfi (2022). Dijitalleşmeye Dayalı Olarak Gazetecilik Öğrencilerinin Yaşadıkları Meslek Kaygıları Üzerine Bir Araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 10 (2), 1019-1045.

olabileceği ifade edilebilir. Dolayısıyla gelecekte yapılacak araştırmaların bu bağlamda düşünülmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

AKTAŞ, Celalettin (2013). "İnternet'in Gazeteciliğe Getirdiği Yenilikler", Selçuk İletişim, 5(1), s.30-41.

BAŞARAN, Funda (2014). "Yeni İletişim Teknolojileri, Alternatif İletişim Olanakları". Mülkiye Dergisi, 34(269), s.255-270.

BERGER, Rita; ROMEO, Marina; GIDION, Gerd; POYATO, Luis (2016). Media Use and Technostress, (Editörler), I. L. Gómez Chova, G. Chova, A. L. Martínez, & I. C.- del Torres, 10th International Technology, Education and Development Conference. IATED Academy. <https://doi.org/10.21125/inted.2016.1092>

BİRSEN, Haluk (2013). İnternet Yayıncılığı Nedir?, (Editörler), H. İ. Gürcan. İnternet Yayıncılığı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s.2-21

ÇARK, Özgür (2020). "Dijital Dönüşümün İşgücü ve Meslekler Üzerindeki Etkileri", International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries, 4(1), s.1-19.

ÇETİKAYA, Aysel (2017). "Basın İşletmelerinde Çevrimici Gazetecilik ile İstihdam ve İşgücü Becerilerinin Dönüşümü", Erciyes İletişim Dergisi, 5(1), s.380-398.

ÇETİNKUŞ, Hayri ve KELEŞ, Necati (2018). Muhabir / Habercinin Temel Kitabı, Ankara: Anadolu Ajansı Yayınları.

Dijital. (2022). İçinde Türk Dil Kurumu Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 11.06.2022.

DOĞAN, Uğur ve KARAKUŞ, Yahya (2016). "Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanımının Yordayıcısı Olarak Çok Boyutlu Yalnızlık", Sakarya University Journal of Education, 60(1), s.57-71.

ELLONEN, Noora and NATTI, Jouko (2015). "Job İnsecurity and The Unemployment Rate: Microand Macro-Level Predictors of Perceived Job

GÜLLÜPUNAR, Hasan ve TUNCA Lütfi (2022). Dijitalleşmeye Dayalı Olarak Gazetecilik Öğrencilerinin Yaşadıkları Meslek Kaygıları Üzerine Bir Araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 10 (2), 1019-1045.

"Insecurity Among Finnish Employees 1984–2008", Economic and Industrial Democracy, 36, s.51-71.

ERDOĞAN, İrfan (2021). "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Mesleki Kaygıları Arasındaki İlişki", Eskiye Dergisi, 45, s.797-818.

FIRAT, Feyyaz (2018). İnternet Haberciliğinde Yapay Zeka Teknolojisi Kullanımı: Robot Gazetecilik, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış

GENÇ, Hakan. (2010). "İnternetteki Etkileşim Merkezi Sosyal Ağlar ve E-İş 2.0 Uygulamaları", XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 481-487, 10 - 12 Şubat 2010, Muğla

GÜLLÜPUNAR, Hasan. (2010). Siyasal İletişim ve Aday İmajı. Konya: Eğitim Kitabevi.

KARAGÖZ, Uğur. (2016). "Dijital Dönüşüm ve Türkiye", İdarecinin Sesi, 1(171), s.71-75.

KAYIŞ, Aliye (2006). Güvenilirlik Analizi, (Editörler), Ş. Kalaycı, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, İstanbul: Asil Yayıncılık, 403-419

KURTULUŞ, Kemal (2010). Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

KUTUP, Nejat (2010). İnternet ve Sanat, Yeni Medya ve Net.Art. XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 9-22, 10 - 12 Şubat 2010, Muğla

NARİN, Bilge (2017). Gazetecilik 2.0: İnternet Gazeteciliğinde Hipermetinsellik. Ankara: Gece Yayınları.

ÖZCAN, Ali. (2015). Yerel Basında Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Etkileri [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZTÜRK, Erdoğan. (2006). Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli, (Editörler), Ş. Kalaycı. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, s.259-269

PFAFINGER, Katharina Felizitas; REIF, Julia A. M.; SPIEB, Erika; BERGER, Rita (2020). Anxiety in a digitalised work environment. Gruppe. Interaktion.

GÜLLÜPUNAR, Hasan ve TUNCA Lütfi (2022). Dijitalleşmeye Dayalı Olarak Gazetecilik Öğrencilerinin Yaşadıkları Meslek Kaygıları Üzerine Bir Araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 10 (2), 1019-1045.

Organisation. Zeitschrift für Angewandte Organisationspsychologie (GIO), 51(1), 25-35.

RAGU-Nathan, T. S.; TARAFDAR, Monideepa; RAGU-NATHAN, Bhanu S.; TU, Qiang (2008). "The Consequences of Technostress for End Users in Organizations: Conceptual Development and Empirical Validation", Information Systems Research, 19(4), s.417-433.

TAYFUN, Ayşe Nur Tekin ve Korkmaz, Adem (2016). "Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(17), s.534-558.

TUNCA, Lütfi ve ÇAĞLAR, Nedret (2022). "Yerel Gazetelerde Dijital Dönüşüm Antalya Yerel Gazeteleri Üzerinden Bir İnceleme", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 13(33), s.603-618.

ULUDAĞ, Gökhan; TAŞDÖVEN, Hidayet; DÖNMEZ, Mustafa (2014). "Polis Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(2), s.75-94.

ÜNAL, Demet (2020). "Yeni Medyada Gazeteciliğin Dönüşümüne Dair Nitel Bir Araştırma", 19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 1(3), s.238-253.

VAN VUUREN, Catharina V. & KLANDERMANS, Pieter G. (1990). Individual reactions to job insecurity: An integrated model, (Editörler), P. J. D. Drenth, J. A. Sergeant, & R. J. Takens. European perspectives in psychology, NY: John Wiley & Sons. s.133-146

YILDIRIM, Besim (2013). "Gazeteciliğin Dönüşümü: Yöndeşen Ortam ve Yöndeşen Gazetecilik", Selçuk İletişim, 6(2), s.230-253.

Çalışmaya birinci yazar %60, ikinci yazar %40 katkı sağlamıştır
Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması
bulunmamaktadır.